

Zmizelý krámek, od Hajzerů v Příboře se linula vůně udícího se masa.

Úplně jistá si nemohu být, ale tak nějak si to představuji: dům číslo 26 a kolem něj vůně udícího se masa! Náádhra. A proč si nemohu být jistá? Protože jisto jistě nežije nikdo, kdo by tuto dobu pamatoval. Ani se mi nepodařilo najít někoho, komu by o domě č. 26 vyprávěli babička nebo dědeček. Škoda. Přesto mě dům č. 26 zaujal, a to už v době, kdy příborský kronikář Lubomír Loukotka ve vysílání Local TV říkal, že dům č. 26 byl zbourán, aby se uvolnil přístup na náměstí a nejen to – tehdejší majitelé ho právě za tímto účelem prodali!!

Jak to tedy bylo? Dům č. 26 – ač patřil k náměstí, se nestal součástí ani jedné z jeho stran. Byl mírně zasunut do dnešní ulice U Brány. A to tak, aby se z náměstí mohlo vycházet. Mezi domem č. 26 a tehdejším „Peklem“, později hasičskou knihovnu se úzkou uličkou procházelo z města ven – dnes na Ostravskou ulici. Z archivních dokladů vyplývá, že v domě vždycky bydlela pouze jedna rodina. V letech 1834 až 1843 je doloženo, že to byli manželé Martin a Josefa **Michelkovi** se svými čtyřmi dětmi. Když rodiče zemřeli, byli už dospělí a ve sčítacích listech se objevují jména obyvatel domu - Jakob Ribar, Smolka, Panáč.

V 2. polovině 19. století byli majiteli domu soukeník Ján **Sklenovský** a jeho o 12 let starší žena Maria. Měli pět dcer a jediného syna. Ten se po smrti rodičů stal majitelem domu. Když v 67 letech zemřel, „*právo vlastnické pro Eleonoru Sklenovskou se vtělilo*“. Eleonoře – dceři původních majitelů bylo 60 let a podle všeho byla svobodná. Zřejmě měla s domem potíže. Vázlo na něm zástavní právo za půjčku Příborské spořitelně ve výši 8000 K. Ale také se v dokladech objevuje pojem „*pro trhový nedoplatek v obnosu.*“ a ten odpovídá výši dluhu plus úrokům. Obojí mizí ze zápisů o zástavním právu v r. 1904, kdy dům koupili Antonín a Ludmila Hajzerovi. Vlastnili ještě dům na náměstí a tam zřejmě i bydleli. V domě č. 26 totiž ještě v r. 1900 žila rodina vdovy Teresie **Vráblové** se čtyřmi dospělými syny, dcerou, vnoučaty. Celkem deset lidí. A v roce 1910 dům obývala rodina holiče a kadeřníka **Josefa Bartoše**. Měl tehdy 37 let a žil v něm s manželkou, matkou, dvěma dcerami a holičským pomocníkem.

Měsíc poté, co **Hajzerovi** dům koupili, zažádali „*o povolení ku zřízení udírny v domě č. 26*“. V srpnu 1904 se sešla komise a mimo jiné *shledala následující:*

„*Uzenářská dílna s udírnou upraveny byly v přízemním domku ve dvoře č. 26 v Příboře, která sousedí z jedné strany na přízemní obytné stavení Karla Pischkitla, z druhé strany na úzkou uličku Sarkandrovou a ze strany třetí na zahradu Josefa Bittnera.....Dílna jest přístupna z malé síně, jest zaklenuta a měří ve světle výšce průměrně 2,70m při celkem nepatrných rozměrech této dílny jest výška tato dostatečnou, jelikož žadatel pracovati bude sám bez pomocníka.*“ Komise kontrolovala ještě osvětlení – jedno okno stačilo, komín – byl vyspraven a opatřen košem, aby jiskry nelítaly na šindelové a břidlicové střechy v okolí. A nakonec napsala: „*Proti schvalování uzenářské dílny a udící pece nečiní se žádné námítky.*“ Námítky neměli ani sousedé.

A tak si představte – uzenářství u Hajzerů, vedle uzenářství u Buzků.. ..Ale dlouho to nevydrželo. Za 12 let už bylo všechno jinak. V roce 1916 Hajzerovi dům prodali za 20 000 korun silničnímu výboru. **A to pod podmínkou, že silniční výbor dům zbourá** a zpřístupní náměstí ze strany od Ostravy i pro povozy a vozy.

2. 11. 1916 **Okresní silniční výbor v Příboře** městské radě v Příboře napsal: „*Za účelem uvolnění komunikace z ulice Sarkandrové do „Náměstí“ hodlá okresní silniční výbor zbourati dům číslo pop. 26 v Příboře zakoupený k témuž účelu od pana Aug. Hajzery a žádáme tudíž o laskavé udělení povolení ku zamýšlenému zbourání jmenovaného domu.*“

Radní „*ustanovili komisionelní jednání*“ až na jaře 1917 „*na místě samém*“ za účasti žadatele i technického znalce a konstatovali, že dům je možné zbourat, ovšem sousední dům č. 27 při tom bude potřebovat velkou opravu. „*...část domu čís. 27 jest tak chatrná, že hrozí sesutím a jest životu lidskému nebezpečná. Bez provedení rekonstrukce této nelze bez větších obtíží dům č. pop. 26 sbourati a za veškeré neštěstí a škodu způsobenou sesutím štítu při domě č. 27 jest majitel tohoto domu zodpověden, a proto by bylo záhodno používáním této částky domu zakázati až do jejího řádného opravení.*“ V „dobrozdání“ se mluví o omítnutí zdi, o obetonování chatrného zdiva, o stažení klenutí železnými sponami. Přesto všechno bourání č. 26 bylo povoleno, ovšem „*pod tou podmínkou, že veškeré podmínky technického znalce v protokolu v komisielním jednání ze dne 12. března 1917 uvedené dodrženy budou. Zároveň se připomíná, že majitel domu č. 27 Karel Pischkitl, jemuž se současně ve smyslu ustanovení par. 129 staveb. řádu nařizuje, aby veškeré vady technickým znalcem v protokolu uvedené nejdéle do 30. 4. 1917 na své útraty odstranil, což tento protokolárně se provést také zavázal.*“

A následovaly podpisy: „*Soused a majitel domu č. 27 Karel Pischkitl, jemuž technický znalec vysvětlil stav domu jeho, se vzdálil. Další sousedé paní Therezie Tomková majitelka domu č. 106 a paní Johanna Busková,*

majitelka domu č. 24 nemají ničeho k namítání proti zbourání domu č. 26. “ Obě dámy jsou podepsány vlastní rukou.

V květnu 1917 zemský stavební úřad jednal se silničním výborem a městem o projektu a rozpočtu na „zřízení nové silnice od stávající okresní silnice „Frenštát – Příbor – Mor. Ostrava“ na náměstí v Příboře.“

Jednu schůzku – 23. 5. - město zmeškalo. Na obálce pozvánce bylo napsáno: „ Vzato na vědomí, že přípis tento ač recom. byl zaslán hned 18. toho měsíce z Nového Jičína, ležel do dnešního dne na poště, aniž by byl býval c.k. pošt. úřadem obecnímu úřadu doručen. V Příboře 23. 5. 1917 starosta Wuschke“

K dohodě nakonec došlo, dům byl zbourán, silnice vystavěna a „Moravský zemský výbor výnosem ze dne 15. listopadu 1922, číslo 46.282 povolil převzetí příjezdové silnice na náměstí v Příboře do správy a udržování silničního výboru...“

Tak skončila historie jednoho domu na náměstí. A jestli namítnete, že dům č. 26 v Příboře existuje, máte pravdu. Za 1. republiky dostal dům postavený za domem č. 1 přiděleno č. 26.

Zpracovala: Mgr. Irena Nedomová, Local TV Příbor
e-mail: televize-pribor@seznam.cz, tel. 776 725 909

Zdroje: Státní okresní archiv Nový Jičín, Katastrální úřad pro MSK, pracoviště Nový Jičín.

Děkuji za pomoc při objasňování souvislostí Miroslavě Karlíkové, Heleně Branžovské a Daniele Sehnalové.

Tohle vyšlo v květnu 2012 v časopise Trubač....pátrala jsem a vypátrala tohle, pokud jste dočetli do konce....